

Širší souvislosti národopisu jako jedno z hlavních témat

Jsem rád a považuji si za čest, že jsem byl osloven, abych se vyjádřil k časopisu *Folklor* u příležitosti oslav jeho patnáctého ročníku. Časopisu si velmi vážím, a tak mi dovoluji několik postřehů.

Podle mého názoru se nevyklučuje pojetí časopisu jako zpravodaje o činnosti sdružení a zároveň časopisu o folklorním hnutí, které samozřejmě práci FoS přesahuje. Další časopisy podobného zaměření nemám možnost sledovat, pravidelně čtu jenom *Folklor* – z toho i mé následující dílčí postřehy vycházejí.

Časopis by měl především informovat, a to také dělá. Ale nejzajímavější příspěvky jsou ty, které zřetelně přesahují tuto funkci, nejsou pouhou ilustrací nebo zpravodajstvím. V tomto smyslu jsou velmi zajímavá pravidelná vyznání osobností na stránkách *Folkloru*. Považuji je za nejzdařilejší rubriku celého časopisu.

Pravděpodobně je to i tím, že „je v nich řeč“ o širších souvislostech národopisu, které bych na stránkách *Folkloru* viděl jako jedno z hlavních témat. Nemám na mysli teoretické články a studie, ale konkrétní příklady a postřehy z běžného života, kladení si otázek typu: může nám dnes folklor nabídnout některé alternativní prvky při volbě jak žít?; ovlivňuje naše činnost v souborech a kroužcích náš vztah k minulosti konkrétního místa a lidem, kteří byli před námi?; jaký je náš vztah k ochraně přírody?; jak se tyto aspekty promítají do akcí, které pořádáme?

Prostor by měli dostat všichni, kdo mají k tématům v oblasti folkloru co říct. Ovšem především na redakci bude záviset, jak dokáže autory inspirovat, aby jejich úhel pohledu byl zajímavý, nový, do určité míry i provokující.

Přimlouval bych se velice za internetovou verzi *Folkloru*, určitě by přispěla k aktualizaci časo-

pisu. Nevím, zda někde vychází v předstihu souborný přehled rozhlasových a televizních pořadů zaměřených na folklor; stejně tak informace o výstavách a národopisných akcích, které nebyly do hlavního výběru z jakýchkoli důvodů zařazeny; krátké anonce o vydávané literatuře a nahrávkách – měsíční internetová verze by to umožnila aktuálně a v mnohem větší míře.

Předpokládám ale samozřejmě, že by tištěná verze časopisu zůstala, jen by se poněkud přerозdělily funkce.

Do dalších let ale upřímně přeji časopisu ještě více čtenářů, kteří se budou těšit na každé nové číslo stejně, jako já.

*Bohumil Křivda
novinář z Prahy, původem z Vlnova*

Z hovorů se Zdeňkem Pšenickou, předsedou FoS ČR (2)

O zpětné vazbě

Lidé Folklor dostávají pravidelně až do schránky a mohou si přečíst, co je zajímavé. Leckdy to tím pro ně hasne, necítí potřebu na články v časopisu reagovat, hodnotit jeho obsah, využívat ho jako platformy k diskusi s ostatními, dávat ho k dispozici ostatním členům souboru nebo ho dále propagovat. Nechybí Ti někdy zřetelnější zpětná vazba, výraznější odezva od těch, jimž je časopis určen?

Myslím si, že by byl nesmysl někoho nutit, aby přečetl každé číslo celé. Od toho Folklor nabízí různé rubriky a různé typy zpráv. Každý dává přednost něčemu jinému a hledá v něm jiné informace. Přednostně si přečte, co je tam o jeho souboru nebo festivalu, kde byl. Z ostatního si vybere jen to, co ho skutečně zajímá. Musím se ale vedoucích souborů zastat. Mají totiž plnou hlavu práce s chystáním nových programů, s organizací vystoupení. A dělá-li to většina z nich ještě při svém normálním zaměstnání, moc času jim už nezůstává. Chápu i to, že si vedoucí někdy časopis nechávají pro sebe a nepůjčí ho ani jiným lidem z vedení, natož tanečníkům nebo muzikantům. Hodně souborů nemá svoji klubovnu, kde by mohl být časopis všem k dispozici. Ti, kdo si ho poctivě archivují nebo ho dokonce využívají ke každodenní práci, nemají zájem, aby časopis šel týdný z ruky do ruky a neměli ho, když ho právě potřebují. Anebo aby se dokonce ztratil.

No ale co ta zpětná vazba? Je podle Tebe dostatečná? Nebo by měla být výraznější?

Potřebu větší zpětné vazby pociťuji silně a hodně často také na lidi tlačím, aby o něčem napsali nebo na nějakou zveřejněnou diskusi nebo polemiku reagovali. A vždycky se přesvědčuji, že mnozí by i napsali, ale že v tom životním shonu a kolotoči povinností na to jen s obtížemi nacházejí čas. S tou úspěchaností doby souvisí i míra aktuálnosti Folkloru, daná jeho dvouměsíční periodicitou. I když časopis vyjde včas, dostane se k některým čtenářům později. A než v nich pak uzraje potřeba na něco reagovat, uvědomí si, že na následující číslo už je pozdě a v dalším už to na aktuálnosti ztratí.

Nemůže ale nedostatek zpětné vazby být způsoben také tím, že právě mnozí z řadových souboráků toho o sdružení ani o jeho časopisu mnoho nevědí? Necítíš, Zdeňku, někdy, jako by tu existovalo určité napětí mezi oficiálními strukturami, jakými jsou volené orgány, sekretariát, regionální kanceláře, stěžejní akce i sám časopis, a konkrétními potřebami těch „dole“?

Nevěřím, že tu nějaké zvláštní napětí je, i když je logické, že každý své vlastní problémy považuje za nejdůležitější a připisuje jim existenční význam, zatímco problémy jiných se mu mohou jevit jako odtaziťé, nezajímavé, nepochopitelné. Ale každý člen, a na to by měli pamatovat i vedoucí souborů a souborákům to víc zdůrazňovat, by měl mít neustále na paměti, proč Folklorní sdružení ČR vzniklo. Je tu přece hlavně proto, aby souborům sloužilo, aby vytvářelo dlouhodobé podmínky pro jejich činnost, aby jejich aktivity zviditelňovalo a napomáhalo probouzet zasloužený respekt státní správy i samospráv k jejich činnosti. K tomu jsou stejně tak potřebné volené orgány, sekretariát a regionální kanceláře nebo časopis, jako ta každodenní mravenčí práce v souborech a akce, které organizují. Právě na kvalitní a bohaté činnosti jednotlivých souborů je založeno silné postavení Folklorního sdružení ČR jako celku mezi ostatními zájmovými organizacemi i jeho společenská autorita vůbec. Díky této autoritě se nám pak mohlo podařit uzavřít zajímavé mediální smlouvy, dohody o spolupráci s celostátními i regionálními orgány a institucemi, proto dokážeme obstát v grantových řízeních. To se zpětně příznivě odráží např. v tom, jaký mají starostové vztah k folklorním souborům ve své obci nebo hejtmani k festivalům ve svém kraji, o možnosti souborů a festivalů využívat nejrůznějších dalších služeb FoSu nemluvě.

Třeba se jim ale opravdu problémy úboru, sekretariátu a kanceláří, které se vždy na prvních stranách časopisu řeší, zdají vzdálené od každodenního dění uvnitř souborů. Co když pocítují nedostatek dialogu, anebo nevěří, že by jejich názory a problémy byly vyslyšeny, i kdyby je publikovali?

Ve velmi zjednodušeném pohledu by to tak mohlo snad vypadat. Pracovníci sekretariátu rozesílají různé informace o projektech, žádají k nim podklady a potřebná vyúčtování, návratky k účasti na připravovaných akcích, potřebné vyplnění dotazníky, vyžadují dodržování závazných termínů apod. Redakce Folkloru chce zase do uzávěrky stále nové a nové příspěvky pro další čísla časopisu. To vše je vlastně výzva k dialogu, mnohdy soubory a festivaly nedoceňovaná.

Lidé ze souborů to totiž často vidí z opačné perspektivy. Zdá se jim, že musí pořád něco „zúřadovávat“, jako by neměli svých starostí už tak dost. Sotva zpracují jedny podklady nebo pošlou jeden článek, už se po nich chce něco dalšího, a ještě zdánlivě v „šibeničních“ termínech. A tak si na to zanádaávají a postěžují.

Z toho co říkám je ale jasné vidět provázanost naší činnosti, v níž nějaké napjaté vztahy nedávají kloudný smysl. Také to ale znovu potvrzuje nepostradatelnost vzájemných zpětných vazeb. Bez trvalého přílivu informací od souborů a regionů naše organizace nemůže plnit dobře své úkoly. Totéž platí pro časopis, má-li být zajímavější, pestřejší a čtivější.

O spolupráci s autory

Tým skalních příspěvatelů Folkloru není bohužel příliš široký. Zarážející ovšem je, že se přispívání a diskusím na stránkách časopisu vyhýbá většina volených funkcionářů sdružení. Ani mladých autorů jaksi nepřibývá, a to je FoS dětskou a mládežnickou organizací. Možná se ale změnila doba a mladá generace se naučila uvažovat tržně. Neprosperla by alespoň symbolická finanční motivace, zprvopočátku aspoň za zásadní příspěvky do vybraných rubrik, rozšíření autorské základny?

Uznávám, že se členy výboru je to složité. Na ty velmi aktivní se přirozeně navalují stále nové úkoly, a to je doma kromě rodiny a zaměstnání čekají povinnosti ve vlastním souboru a při vlastních akcích. Proto si myslím, že větší aktivitu v přispívání do časopisu, ať už autorskou nebo organizační, by měli projevit předsedové regionálních sdružení, ředitelé festivalů a právě vedoucí souborů. Snažím se to zdůrazňovat na zasedáních rozšířeného výboru i setkáních ředitelů festivalů. Nemyslím, že mají méně práce – proto říkám, že ta aktivita může mít i organizační formu. Oni znají lidi ve svém okolí, v souborech či štábech akcí, kteří umějí něco napsat, a měli by je pravidelně vyzývat, aby do Folkloru psali. Prostě je popostrkovat a připomínat jim to. Dali by se tak vyhledávat i noví mladí autoři.

Ale dostaňme se ke druhé straně mince, k odměňování. Předpokládáme, že se okruh autorů kolem redakce rozšíří o nové mladé autory. Budeme je umět motivovat, přesně řečeno aspoň symbolicky honorovat, zpočátku třeba jen články redakcí objednané?

Termínu symbolické honorování za články nerozumím. Protože kdyby se začalo honorovat, pak by finanční odměna neměla být jen symbolická, ale nějaká pro autora přijatelná, a přitom v mezích našich možností. A na to zatím nemáme, zejména přihlídnou-li k tomu, že bych rozhodně nesouhlasil s tím, aby někdo honorován byl a druhý zůstal bez odměny. Je to velmi citlivá věc a mohla by se obrátit proti časopisu. I kdyby se totiž platilo např. jen za objednané příspěvky do vybraných rubrik, redakce by měla svázané ruce při nahánění ostatních příspěvků. Živě si dokážu představit ty pře a dohadování, až by se autor odvolával na to, že mu František přece třikrát volal, aby o tom a tom napsal, je to tedy vyžádaný příspěvek, tak proč nedostal honorář.

Dobře, ale nemělo by se to přece jenom řešit alespoň s úhledem do budoucna?

V zásadě si myslím, že by se do budoucna nějaké cesty hledat měly. Ale nemůže to být věcí managementu. Ten řeší financování naší činnosti jako celku, pro časopis např. zabezpečuje dotace, které jsou určeny na jeho výrobu coby nekomerčního periodika. Další dofinancování by muselo být plně v kompetenci redakce či redakční rady! Mohla by pomoci reklama, ale přiznejme si, že malý náklad časopisu je pro zadavatele reklam

nezajímavý. A kdyby i byl, byl by příjem z reklamy zajímavý jen tehdy, kdyby jí byla poskytnuta velká plocha. A který ze čtenářů Folkloru by se rád prokousával reklamami na každé ixté straně? Časopis by to znehodnotilo, přinejmenším by to ubralo prostor zajímavějším informacím. Kromě toho je třeba vážit také to, že s reklamou nebo jiným způsobem sponzorování časopisu by byly spojeny i agenda smluv a vyhodnocování jejich plnění, ale i její výroba. A s tím jsou spojeny náklady. Všichni víme, že když v takové smlouvě půjde řekněme o tisícikorunu, tak ta tisícikoruna stačí pokrýt právě jen náklady s její administrací a s výrobou reklamy spojené.

V jedné z připomínek otištěných v tomto čísle se vyskytl návrh zříditi funkci jakýchsi regionálních zpravodajů časopisu, v jiné zase názor, že by významné akce a souborové premiéry měli objíždět nezávislí redaktoři. Obě hledají řešení, jak rozšířit množství zpráv z regionů. Ten druhý míří ještě dál – chce zajistit větší objektivitu zveřejňovaných informací. Co k tomu můžeš říci?

Více nezávislých redaktorů bychom určitě přivítali všichni. A o akutní potřebě regionálních dopisovatelů jsme už hovořili. Zatím se nehmoú. Ale napadá mě ještě jiná věc. Některé soubory pověřují někoho ze svého středu, aby vykonával funkci tiskového mluvčího. Jeho povinností je, aby důležité informace o činnosti souboru a o akcích, které pořádá nebo se jich zúčastňuje, poskytoval formou tiskových zpráv a článků místním a regionálním médiím nebo kulturním věstníkům. Vedení souboru má pak samozřejmě právo kontrolovat, kam a jaké příspěvky poslal. A stačí jen dohlédnout, aby v adresáři příjemců těchto zpráv nechyběla redakce Folkloru. Myslím, že kdyby se tato praxe rozšířila do většiny našich souborů, hned by bylo více článků.

Dobře, bylo by jich více, ale zase jen z pohledu konkrétního souboru. Ale padlo hodně připomínek, že časopis potřebuje více objektivních hodnocení a konstruktivních polemik! Nebylo by více objektivních odborných článků, rozborů a hodnocení, ale i zanícených diskusí větší pomocí a úzvou posouvat naši činnost vpřed, než některé sice dobře míněné, leckdy ale „sebechvalné“ nebo popisné příspěvky?

Debaty o tom, jakých příspěvků by mělo být méně a kterých více, se mi moc rozvířovat nechce. Folklor je na prvním místě časopisem spolkovým a takovým musí také zůstat. Je tedy jeho prvořadým úkolem poskytovat prostor všem našim členům! Musí lidem umožnit vyjadřovat své subjektivní názory na to, čím sami denně žijí a zároveň to má vztah k podstatě naší činnosti. Logicky je tak v centru jejich zájmu vlastní soubor, jeho vystoupení a jeho zahraniční zájezdy, jeho problémy a potřeby. Ale protože časopis má také souborům a jednotlivcům pomáhat a prohlubovat jejich poznání, patří do něj také články odborné, metodické, rozborové, stejně jako diskuse, recenze nebo medailony osobností.

(Pokračování na str. 58)

Otázky připravil a kladl: Viliam Dekan

Rozšiřte termínovník akcí o kontaktní údaj

Dovoluji si zformulovat pár poznatků k současné podobě časopisu.

Je skvělé, že časopis tohoto typu vychází a zprostředkovává vzájemnou informovanost o folklorním dění v celé republice.

Zároveň je však trochu škoda, že díky šestitýdenní výrobní lhůtě a dvouměsíčnímu intervalu jeho vydávání nemůže obsahovat ve většině případů ucelené aktuální informace, a proto je většina článků či příspěvků ve formě recenzí či popisu akcí, které již proběhly. Možná (pokud by to bylo technicky možné) by bylo alespoň částečným řešením rozšířit termínovník akcí o kontaktní údaj (pravděpodobně ne všichni čtenáři mají k dispozici kalendář akcí FoS ČR či

přístup na web FoS ČR. Například u „jubilentů“ by však snad šlo zveřejnění informací načasovat více aktuálně, i když možná existují problémy se včasným zasíláním příspěvků do redakce.

Další otázkou či námětem jsou názvy a obsah jednotlivých rubrik. Nevím, zda pro účely archivní je nutné mít časopis rozdělen do rubrik stálých názvů. Možná ano, ale pak v jednotlivých číslech časopisu obsahy článků zařazených v rubrikách neodpovídají zcela názvům těchto rubrik.

Poslední poznámka je čistě subjektivní: mně osobně se ne příliš dobře čtou stránky rozdělené do dvou sloupců, kdy např. nadpisy i autoři poněkud splývají s textem. Takováto úprava stránek celkově působí méně přehledně, i když text občas rozděluje fotky.

Z vlastní zkušenosti však vím, že kritika je vždy jednodušší než něco vymyslet či vytvořit, a proto redakci Folkloru děkuji za kvalitní práci a do další „pátáčky“ držím palce.

Hana Maděrová, VUS ONDRÁŠ Brno

Ať časopis přináší radost

Časopis Folklor je pro mě občas milou vzpomínkou a jindy aktuální současností. Moje první články směřovaly právě do tohoto časopisu. A vlastně až dosud jsem si neuvědomovala, že je tomu už deset let, co tam některé z nich posílám i nadále.

Jakýmsi prvopočátkem mé spolupráce s Folklorem bylo setkání s Františkem Synkem. Bylo to v noci ve skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm. Napadlo mě tenkrát, že bych mohla něco napsat o právě probíhajícím folklorním festivalu. Bylo mi řečeno, že šéfredaktor časopisu je zrovna támhle, na cestičce za amfiteátre. Rozběhla

jsem se tam a oslovila neznámého muže. Ani nevím, jestli si František ještě na naše seznamování pamatuje. Chvilí jsem z něho dolovala, jestli je to skutečně on. Byla jsem jeho chováním poněkud zmatena a dosud nevím, zda si se mnou tenkrát jen tak pohrával, anebo byl ovlivněn již pokročilou folklorní atmosférou. Po delším vytáčení se přiznal, že by snad mohl být mnou hledanou osobou, a já jsem mu vnutila myšlenku, že pro Folklor napíšu svůj úplně první článek. (Tedy, to že první jsem spíš neprozradila.) Když potom článek vyšel, byla jsem dost překvapená, ale o to víc odhodlaná zásobovat redakci Folkloru dál.

Postupně jsem sbírala novinářské zkušenosti, až jsem se před čtyřmi lety prodrala jako externistka do Českého rozhlasu. Po pravdě řečeno, po celou tu dobu jsem byla častým zdrojem obveselení mnou vybraných respondentů. Neustále si ze mě všichni stříleli a poskytovali mi mylné informace. Asi nevěřili,

že bych skutečně mohla být od tisku, ač jsem byla obvykle vybavena press-plackou. Dokonce za mnou jednou na Rožnovské valašce přišel jistý mladík a sám se nabízel k rozhovoru. Tvrdil, že je sólistou VUS Ondráš a že mi může sdělit mnoho zajímavých informací. Nakonec se ukázalo, že je z pražského Krušpánku.

Zlom nastal, když si ostatní začali myslet, že si z nich dělám legraci já. Ve Strážnici jsem před třemi lety pro pořad v Českém rozhlasu zpovídala řadu folklorních pamětníků, a mezi nimi např.

Jaroslava Juráška nebo Jiřího Pospíšila. Bylo to po skončení nultého Foskara. Chtěla jsem mimo jiné znát jejich názor na právě proběhlou show, ale i jakési strážnické mnohaleté bilancování, protože tito pánové zřídka kdy strážnický festival vynechali. Po družném rozhovoru s Jaroslavem Juráškem jsem se obrátila na Jiřího Pospíšila. I ten si se mnou srdečně povykládal. V dalších festivalových dnech mě ale s podezřením sledoval, až mu to v neděli nedalo. Dohonil mě na jednom z mých mezistadiónových přesunů s otázkou, jestli jsem náhodou nebyla jen součástí pořadu Foskar a celý rozhovor nebyl jen způsobem, jak si vystřelit z důvěřivých folklorních veteránů. Dalo mi docela zabrat přesvědčit lcu Pospíšila, že jsem to myslela skutečně vážně. Jeho paní se totiž nezdálo, jak se při prvním rozhovoru Jaroslav Jurášek smál. Jiří Pospíšil prý bral rozhovor naopak příliš vážně, a nesporně tedy padl do nastražené pasti. Byla jsem ráda, že mi bylo nakonec uvěřeno. Rozhorů jsem nakonec s oběma pány později natočila ještě několik.

Protože i nadále do Folkloru přispívám a přispívat chci i v budoucnosti, využívám teď jeho stránek k poděkování všem aktivním i pasivním folkloristům, kteří jsou kdykoli ochotni si se mnou povídat. Zvláště pak strážnickým účastníkům verbířského klání. Ty totiž obvykle přepadávám hned po soutěžním výkonu. Dokonce mě dosud všichni brali vážně a nikdo z nich mě ještě neposlal „do háje“.

Obecně bych chtěla vyjádřit radost z toho, že stále existují v časopise Folklor články, které nás rozesmějí a nejsou jen školometský ostrými kritikami. Vzpomínám si na příspěvek *Náš soubor z Tramtárie* (bohužel jsem zapomněla jméno autorky), který byl jakousi parodií na všechny ty články o zahraničních pobytech našich souborů. Onen soubor totiž na nějakém prestižním folklorním festivalu získal třetí místo, ale „jedna paní povídala“, že byl stejně nejlepší.

Prála bych Folkloru, aby se mu dostalo mnoho takových úsměvných článků, aby byl otevřen mladé generaci a mladým autorům a byl nadále tak pestrá mozaikou informací jako nyní. Volání po větší odbornosti časopisu buď zapomenuto! Právě proto, aby časopis stále přinášel radost celé folklorní veřejnosti, jak tomu bylo doposud.

Alexandra Dekanová
publicistka

členka souboru Vycpálkooci Praha

Šest otázek pro Jiřího Petrů z Kyjova

Cimbálovou muziku Jury Petrů zná snad každý. Prošla jí nejedna významná osobnost folklorního světa. Vedle Jury Petrů, který už 20 let není mezi námi, např. Kliment Navrátil, Jaroslav Jakubíček, Karel Bimka a řada dalších. Jednoho ze synů jejího zakladatele, současného vedoucího a cimbalistu Jiřího Petrů, jsem požádal o stanovisko k našemu časopisu a položil mu následující otázky.

Jak vnímáte časopis Folklorního sdružení ČR? Má být podle Vás více časopisem o činnosti sdružení, nebo spíše oborovým či odborným časopisem o folklorním hnutí? A co si myslíte o jeho dostupnosti?

Časopis Folklor odebíráám a čas od času si spolu s kolegou Milanem Pokorákem ze Slovákého souboru Kyjov, s nímž naše hudba spolupracuje, nad jeho stránkami popovídáme. Je dobré, že tento časopis existuje a že do něj mohou psát různí lidé své názory. A také to, že mohou aktéři folklorního hnutí informovat o své činnosti i o aktivitách jiných. Nemám úplnou informaci o distribuci Folkloru, ale domnívám se, že je posílán poštou pouze členům sdružení, a to je škoda. Nebo se mýlím? Na pultě novinového stánku jsem ho ještě neviděl. Zřejmě zde rozhoduje trh a finanční možnosti FoS ČR.

Koho byste nejraději viděl mezi přispěvateli a autory článků – laickou veřejnost, členy souborů, management souborů a festivalů, odborníky na scénickou prezentaci folkloru nebo novináře?

Určitě všechny vámi jmenované, protože to je zárukou pestrosti a širě pohledů na tuto problematiku.

Kdo by měl tvořit hlavní cílovou skupinu, na niž by se měl Folklor více zaměřit, více ji oslovovat a získávat – vedení souborů a festi-

valů, odborná veřejnost, či naopak široká členská základna souborů a skupin, nebo dokonce širší veřejnost se zájmem o tradiční lidovou kulturu?

Obávám se, že omezený tok peněz nedovolí nějaké jiné šíření časopisu, ale rád bych se mýlil. A co internet, nepomohl by šíření časopisu zejména mezi mladými lidmi? Bylo by také možná zajímavé zeptat se příjemců časopisu (vedoucích skupin), zda-li jej dávají k dispozici i členům svých kolektivů. A také jaký je vlastně zájem ze strany členské základny, jestli časopis po svých vedoucích vyžadují – tam podle mě jsou v současné době značné rezervy.

Co konkrétně Vy v časopise vyhledáváte? A co Vám o něm chybí, případně o čem byste chtěl číst častěji?

Čtu téměř všechno. Jsou věci, které se mi líbí, a některé zase méně. Není mně třeba jasné, podle jakého klíče redakce oslovuje významné osobnosti k jejich vyznání k folkloru. Existuje nějaký seznam osobností? Nebylo by vhodné je oslovovat u příležitosti jejich životního jubilea? Ne vždy se tomu tak děje. Je jasné, že jeden časopis ve dvouměsíčních periodách nestihne asi uvést všechny osobnosti, ale začal bych od těch nejstarších, ať nám do příští uzávěrky „neodejdou“. Velmi rád čtu ve Folkloru také diskusní příspěvky a polemiky na ně. Škoda, že je jich tak málo. Možná, že by redakce mohla mnohem více sama takové debaty rozehrávat. Také by se mělo ve Folkloru více pomáhat při propagaci nových folklorních publikací. I opakovaně. Kde jinde se taková informace dá zveřejnit, než tady!

Jak jste spokojen s grafickou podobou a formátem časopisu?

Nejsem si zcela jist – nevím. Zdá se mi, jestli to není tím malým formátem, který zapříčiňuje určitou nepřehlednost. Pokud by finanční možnosti dovolily, byl by podle mě lepší formát A4.

Jak byste vyřešil otázky aktuálnosti a zpětné vazby při limitující dvouměsíční periodicitě?

Už jsem tu jednou odkazoval na internet. Rozhodně bych se přimlouval pro otevření internetové verze časopisu. Stane se tak dostupnější pro širší vrstvy zájemců a bude se moci diskutovat hned a v nejširších rovinách. Časopis v papírové podobě bych ale určitě ponechal! Je ale možné, že by tištěnou verzi někdy v budoucnu internetová podoba časopisu zcela vytlačila...

Myslím, že máme na věc podobný názor – ideální je, když se elektronická a tištěná verze časopisů vzájemně doplňují a podporují. Děkuji Vám za Vaše odpovědi.

Otázky připravil a s Jiřím Petrům rozhloval: Viliam Dekan

Z hovorů se Zdeňkem Pšenickou, předsedou FoS ČR (3)

O informacích na internetu a internetové verzi časopisu

Z některých příspěvků tohoto jubilejního čísla zaznívá zvýšený zájem, aby měl časopis Folklor také internetovou podobu. Ne pouhý digitální přepis, ale online verzi, která by tu tištěnou doplňovala a v mnohém rozšiřovala. Jak se na tento problém díváš Ty jako předseda?

Digitalizace časopisu má a bude mít stále větší význam. A určitě by všechny prostá ekonomická úvaha přesvědčila o tom, že distribuovat časopis jen na CD nosičích by bylo mnohem levnější. Také se zavěšováním Folkloru na internetových stránkách se začalo v roce 2002. A postupně by se měly zpětně vystavit i starší ročníky, které se již elektronicky zpracovávaly, a digitalizovat i ty nejstarší, tak aby byl archiv časopisu na webu FoS.cz dostupný všem. Určitě se jednou prosadí i online verze, která by přinesla možnost okamžité reakce a podpořila by diskusi. Jsem přesvědčen o nezbytnosti tohoto kroku, i když možná ještě ne všichni to vidí jako důležité. Ale vedení FoSu už tím směrem vykročilo. Rychlost realizace bude záležet na tom, jak silná bude poptávka členské základny. Nepochybně i na našich možnostech, protože ani to nebude zadarmo.

Ale neohrozí elektronická verze, třeba kvůli prokazatelně nižším nákladům, vydávání papírového časopisu?

Pokud jde o to, jestli by elektronická podoba mohla ohrozit vydávání tištěného časopisu, tak to se opravdu v současné době nemůže dostat na pořad jednání. Starší generace vedoucích souborů třeba ani počítač nemá. Nebo na něm pracovat umí, ale nemá přístup k internetu. Ani spousta z těch mladších nemá zatím rychlý internet, a bez toho si listovat a číst v časopisu zavěšeném na webu jednoduše nejde. Do několika let se situace změní k lepšímu, ale já pevně doufám, že ani v budoucnu na žádné diskuse o úsporách ve smyslu rušení tištěného časopisu nedojde. Online časopisy mají mnoho zmíněných výhod, včetně vysoké aktuálnosti, ale mají i své velké ALE. Vysoká rychlost internetu ovlivňuje i způsob čtení zpráv na něm. Některé články si třeba čtenář ani nezobrazí, protože ho nezaujal titulek. Odkazy v zobrazeném textu ho zase často odvádějí jinam a zahlcují ho úplně jinými informacemi, než o které v článku primárně jde. To se papírovému časopisu stát nemůže. Ten můžeme číst kdekoli. Když jím listujeme, padne nám oko třeba na jedno slovíčko nebo jméno v textu a už nás to přivede k tomu, abychom se do něj začetili důkladněji. Časopis je prostě lidštější. A přestože okruh jeho čtenářů je vázaný plus minus na počet vyexpedovaných výtisků, zatímco online verze je teoreticky přístupná neomezenému počtu lidí, v jednom má internet obrovskou nevýhodu: je virtuální a není hmatatelný! Nedá

se někomu věnovat a darovat. A tvrdím na jiném místě, že právě reprezentační funkci časopisu považuji za velmi důležitou a podstatnou.

Teď odbočme od časopisu, ale u internetu ještě chvíli zůstaňme. Webové stránky Folklorního sdružení ČR jsou totiž druhým významným informačním kanálem. Vylepšují se, ale mají i značné rezervy. Co ty na to?

Každý musí uznat, že naše internetové stránky se v poslední době výrazně změnily k lepšímu. Jejich postupné budování by mělo vbrzku zaručit to, že budou splňovat všechny požadavky na web kladené. V první řadě vysokou dostupnost. Informační systém Doménová koule nám zaručuje, že se k našim stránkám mohou lidé snadno dostat i přes odkazy na jiných stránkách a pomocí každého vyhledávače. Ale tento systém dokáže být i hrozně zrádný. Okamžitě totiž prozradí všechny chyby a odhalí, kde nám teče do bot. Protože kde žádaná informace chybí, Doménová koule místo ní nabízí rozšiřující informace. Na překladech pro jazykové mutace se už pracuje a v dohledné době začnou fungovat. Víc mě ale mrzí, že některé rubriky nejsou naplněné, ale zase to nejčastěji záleží na lidech z regionů a ze souborů, protože to mají být informace od nich o nich. A když žádné nejsou, nelze je přidávat.

Nedať by se ale takový problém nedostatku informací vyřešit oprávněným přístupem, který by umožňoval doplňovat např. Kalendář akcí nebo aktualizovat svoje kontakty přímo členům sdružení? Chystá se něco takového?

My jsme ale už vícekrát upozorňovali, že každý předseda regionu může získat oprávněný přístup k přímému zavěšování příspěvků. Nebo toto právo může delegovat na někoho jiného, kdo se tím bude zabývat. Pozitivní roli tak např. v doplňování informací sehrávají i naše regionální kanceláře, především Milan Zelinka v Brně. A není problém, aby přístupové právo při dodržení určitých bezpečnostních pravidel získali také vedoucí souborů nebo jimi pověřené osoby. Kdo chce zvelebovat, práva získá. Garance, že stránky nebudou zneužity, je samozřejmě nutná.

Teď ovšem hovoříme jen o přísunu informací, což je ta snadnější část budování webu. Mnohem náročnější je ale již vložené informační databáze udržovat ve stavu permanentní aktuálnosti, okamžitě aktualizovat změny kontaktních adres a změny v programech akcí, nastanou-li v průběhu přípravy, obměňovat fotografie... To se týká i stránek jednotlivých souborů, na které automaticky náš web odkazuje. Souborům i festivalům by např. mohla přinést prospěch naše spolupráce s Českou centrálou cestovního ruchu CzechTourism, ale ta si právě stěžuje na nedostatek dostupných a přesných informací na našich stránkách. Až se nám toto vše podaří napravit, půjdeme dál, třeba k bezbariérovému přístupu, protože internet se vyvíjí vysokým tempem, nabízí nové možnosti, ale

z toho plynou i další požadavky na funkčnost a přístupnost stránek.

Hodnotí někdy výbor jejich obsah? A zabývá se vůbec celkovou koncepcí informační politiky sdružení?

V celé šíři, ať už se jedná o časopis, web, ale i kalendáře folklorních akcí a další tiskoviny, patřící rovněž do informační, vzdělávací a propagační politiky sdružení, se jedná o značně vysoké náklady, a proto ani není možné, aby se touto problematikou výbor vůbec nikdy nezabýval. A znovu opakuji, že vyvíjíme dost velký tlak, abychom co nejvíce informací získávali. Protože takové informace, jaké dostaneme z regionů a ze souborů, pak reprezentují naše sdružení, a v konečném důsledku i každý náš jednotlivý soubor na veřejnosti. A uvnitř sdružení pomáhají nám všem utvářet si celkový obraz o šíři naší činnosti a orientovat se v ní.

(Pokračování na str. 84)

Otázky připravil a kladl: Viliam Dekan

Strípky... z historie časopisu Folklor (3)

Čtyři barevné strany navíc

Se vstupem časopisu Folklor do jedenáctého ročníku, tedy prvního ročníku třetí „pětiletky“, kterou jsme právě na sklonku předcházejícího roku završením patnáctého ročníku uzavřeli, jsme se setkali hned od čísla 1/2000 s rozšířením počtu barevných stran (jak je známe dodnes), a tím i zvýšení počtu publikovaných barevných fotografií. Zcela jistě to bylo míněno i jako příspěvek k oslavám 10. výročí činnosti Folklorního sdružení ČR, které připadly právě na rok 2000 a jejichž příprava již byla v plném proudu. Byl to další kvalitativní krok ve vývoji grafické tváře Folkloru, i když možná trochu polovičatý. Zatímco na posledních stránkách se díky tomu podařilo zveřejnit více barevných fotografií (na dvou stranách celkem čtyři – ale proč by jich nemohlo být víc?), na příslušných „protějšcích“ stranách jedna a dvě (první stránky za obálkou) se toto technické zpestření znehodnotilo tím, že právě na nich je umístěna rubrika Vyznání, která je pochopitelně textová (opomenuli-li jednu vizitkovou fotografii), navíc nepochopitelně ořezaná na formát o čtvrtinu užší. Na tomto místě tudíž tato rubrika zabírá prostor, který by mohl být účelněji věnován dalším barevným fotografiím, ale možná i zajímavým barevným reprodukcím uměleckých obrazů našich folklorizujících malířů, užitě tvorby (kroje, výšivky, výrobky lidových řemesel obecně), přebalům nových zajímavých knih o lidovém umění, ale třeba i reklamě, je-li pro časopis nebo činnost FoS ČR přínosná. Sám nevím, ale určitě by se našla zajímavější a užitečnější možnost využít barevnost těchto stran efektivněji.

Druhou inovací jedenáctého ročníku bylo od čísla 2/2002 rozšíření rubriky Aktuálně z činnosti Folklorního sdružení ČR o samostatnou pravidelnou kapitolu Z činnosti výboru a sekretariátu FoS ČR. A tak se od té doby až dodnes můžeme v každém dalším čísle setkávat s důležitými informacemi organizačního rázu, které připravuje vedoucí sekretariátu Jiří Pokorný.

Možná ale přece stojí ještě za zamyšlení, proč se uzavření jubilejního desátého ročníku časopisu Folklor nesetkalo s výraznější reakcí od čtenářů, ale ani od tehdejších členů výboru sdružení. A dokonce

Úvodníky 11. až 15. ročníku

František Synek

Autoři ročníku XI (2000, č. 1 až 7)

Bylo zveřejněno 311 příspěvků

od 105 autorů a redakce:

František Synek	41
Barbora Čumpelíková	23
redakce	17
Pavel Šafařík	15

Autoři ročníku XV (2004, č. 1 až 6)

Patnáctý ročník přinesl 309 příspěvků od 137 autorů a redakce. Pozoruhodné a velmi nadějně je, že z tohoto celkového počtu přispěvatelů tvořili více než jednu třetinu – téměř celé dvě pětiny – autoři, kteří ve Folkloru v průběhu roku 2004 publikovali poprvé (celkem 56 autorů).

redakce	29
František Synek	26
Jaroslav Jurášek	16
Marta Ulrychová	13

ani od samotných členů redakce, i když to je snad omluvitelné – chválili by svoji práci. (Nakonec přece jen, zřejmě zklamán z přehlédnutí ostatními, zaměřil se šéfredaktor na výročí časopisu až ve svém Slovu úvodem... v č. 4/2000, inspirativním především tím, že se opřel o úvahy Čeňka Zíbrta v jím redigovaném časopisu Český lid z roku 1929.) Snad si to ani nikdo neuvědomoval. Všichni se více soustředili na chystané oslavy decenia FoSu, a časopis automaticky brali jako součást tohoto výročí. Ale úplně se na časopis přesto nezapomnělo. V čísle 2/2000 popřál časopisu v článku Přání Folklornímu sdružení ČR do druhé desítky Jaroslav Wachtl těmito slovy: *„Co tedy přát všem členům Folklorního sdružení ČR a jejich vládkové lodi – časopisu Folklor do nového roku? Především to, aby naše činnost a funkčnost ve společnosti byla stále průkaznější, aby obětavých nositelů lidového umění stále přibývalo a folklorní hnutí se tak stalo opravdovým pramenem krystalicky čisté, životodárné vody, která bude protiváhou působící proti všem módním směrům, ne uždy kladně působících na zdravý vývoj naší mladé generace.“* Trochu opožděné, leč podrobnější uznání významu časopisu, se objevilo ve sborníku, vydaném u příležitosti desátého výročí FoS ČR (formát A4, volně skládané listy v deskách), v příspěvku Viliama Dekana, a také v proslovu Jaroslava Štiky na VI. valné hromadě (17.–18. listopadu, Praha – zveřejněno v č. 7/2000). A dodatečně ještě v obsáhlejší článku Viliama Dekana Alespoň po Voničce..., již důsledně věnovanému významu časopisu (1/2001). A to bylo asi vše.

Ale vlastně ještě ne. Za zásadní totiž považuji poměrně obsáhlé připomenutí významu informačních aktivit FoSu ve Zprávě o činnosti výboru a organizace na 6. valné hromadě Folklorního sdružení ČR..., kde předseda Zdeněk Pšenica mj. přednesl tato slova: *„Za neméně důležité, než informace směřující oně sdružení (míněny ostatní ediční tituly FoS – pozn. autora), považujeme informace, směřující do našich řad. V tomto směru je naším hlavním a rozhodujícím informačním prostředkem časopis Folklor, velice uhlédávaný a potřebný pro celou širokou obec příznivců tradiční lidové kultury. Časopis samozřejmě překračuje svoji unitární informační funkci a plní*

mimo jiné také zásadní úlohu populárně odborného periodika pro celou naši oblast práce, které v našem státě nemá obdobu. Časopis Folklor budeme i nadále využívat jako hlavní zdroj informací pro naši členskou základnu.“ (č. 7/2000). Zato na poslední 8. valné hromadě, jak je patrné z Folkloru č. 7/2004, se Zpráva o činnosti spokojila jen s prostým konstatováním: „Ediční oblast fungovala standardně. Vydali jsme 12 čísel časopisu Folklor,... (pokračuje výčet dalších edičních titulů – pozn. autora). I tu je nutno poděkovat o prvé řadě šéfredaktoru Františku Synekovi,...“.

Snahy provokovat k diskusi

V předcházející druhé kapitole Střípků jsem připomněl první velkou a zajímavou, i když místy zbytečně zjištěnou diskusi na stránkách časopisu na téma Mezinárodní folklorní festival Strážnice. A protože diskuse a polemiky mohou obsah každého časopisu oživit, chtěl bych krátce připomenout i některé podněty i proběhlé diskuse z posledního období.

Jedním ze zajímavých podnětů byl dozajista příspěvek Barbory Čumpelíkové Festivalové sliby (č. 2/2000). Jeho obsahem byl „postesk“ nad tím, jak nepříznivě bývají pořady na festivalech ovlivňovány odřeknutím účasti ze strany předem nasmlouvaných souborů. Samozřejmě na úplně poslední chvíli, což přináší pořadatelům v první řadě zbytečné stresy, ale pochopitelně i snadno vyčíslitelné ekonomické ztráty. V závěrečném odstavci článku dala ke zvážení jedno z možných řešení, jak se do budoucna podobného problému vyvarovat: „*Pod tímto dojmem, jež by pořadatelé festivalů asi doplnili celým seznamem a přehršlí hororů, prožitých na šňůře telefonu, bychom pomalu mohli přemýšlet o opatření, které by třeba poněkud zabrzdló nedostatečnou zodpovědnost slibujících. Z hlediska kolegiality jsou nejhorší případy odřeknutí ze dne na den z důvodu lukrativnější či atraktivnější nabídky. Možná by se hodil jakýsi ‚trestní rejstřík‘, jehož údaje by pomohly pořadatelům posoudit předem, zda se jedná o seriózního partnera. I bezprostředně po kolapsu zveřejněná stručná zpráva na internetu by třeba zabrala. V každém případě jakákoli omluva na poslední chvíli je*

Co prozradila patnáctiletá čísla?

- Během 15 let do Folkloru napsalo celkem 702 autorů (nebo autorských tandemů), což představuje neuvěřitelných 3411 článků.
- Máme velmi vyrovnanou bilanci z hlediska „genderového“ zastoupení. Autorské zázemí tvoří (tvořilo) prokazatelně 349 mužů, kteří se prosadili 1750 články, a 349 žen, které napsaly 1349 příspěvků (zbytek připadá na redakční texty – podepsáno „redakce“ – a texty s podpisy autorských tandemů, jako např. Beskydáci, Kotalovi a Křestanovi).
- Těch, kteří uveřejnili ve Folkloru za celou dobu zatím jen jediný článek, je plných 425, což je téměř přesných šedesát procent autorské základny.
- Do našeho časopisu za patnáct let přispěli také cizinci (tedy nikoli občané České republiky) 31 příspěvky. Byli to především naši slovenští kolegové, přátelé a odborníci (celkem 9 se jich podělilo o své názory v 25 článcích), ale přispěli také Alexander Veigel a František T. Grapl (po 2 článcích) či István Kondora a Krzysztof Ciepa-Znamirowski (1 článkem).

**Top Twenty autorů Folkloru,
aneb dvacítká „nejplodnějších“**

František Synek	391
redakce	303
Barbora Čumpelíková	263
Eva Rejšková	150
Pavel Šafařík	108
Jaroslav Jurášek	79
Marta Ulrychová	79
Jan Čumpelík	71
Věra Haluzová	58
Zdeněk Mišurec	55
Viliam Dekan	53
Jaroslav Wachtl	39
Jiří Pokorný	36
Zdeněk Vejvoda	33
Jiřina Matějková	30
Zdeněk Ondráček	30
Jana Šamánková	25
Miloš Vršecký	25
Michaela Benešová-Vondráčková	23
Jiří Jilík	23

Pozn.: Úplný abecedně řazený přehled jmen jednotlivých autorů s celkovým počtem jejich příspěvků přinášíme v závěru tohoto jubilejního čísla. Zároveň se omlouváme pro případ, pokud se do statistiky vloudila nějaká drobná chyba nebo odchylka. Uvítáme, když nás na takový případ upozorníte.

přinejmenším nevkusná.“ Je pravda, že tento názor zaujal výbor i rozšířený výbor, ale ke konečnému názoru ani řešení nebo rozhodnutí nedošlo. Ani diskuse na stránkách Folkloru se nerozpoutala. Černá listina se zkrátka neujala. U zahraničních souborů by to snad možné bylo. Ale to, že u našich souborů by to bylo podstatně složitější a náročnější, naznačil již článek uveřejněný ve stejném čísle. V článku Omlouváme se vysvětlili Eva a Stanislav Lelkovi neúčast souboru Krkonošský horal na Pramenech '99 v Jablonci. A velmi věrohodně, čímž poukázali na to, že nemusí být chyba vždy jednoznačně na straně souboru.

K dalším nevyužitým podnětům k širší diskusi patřily v témže čísle články Vánoční koncerty – rutina nebo moudrý přístup? Františka Synka. V čísle 3/2000 bych si dovilil vyzdvihnout výzvu k diskusi v článku Vyznání M. Rychty – tentokrát trochu jinak. V závěru shrnuje své rozčarování nad prací současných českých profesionálních novinářů, písničích (opravdu spíš jen čas od času) o lidové kultuře, následovně: *„Veřejnost o nás ví stále méně. I profesionální publicisté o nás jako o základní součásti národní kultury málo vědí. Rozhodně větší vina (... hrubě neomalená), je na jejich straně. Ale přiznejme si, že publicita problematiky folkloru mimo omezený specializovaný okruh časopisů je minimální a nám to nevadí. O tom by měla přemýšlet i redakce* (míněno Folkloru – pozn. autora). *Ne nadarmo se říká – o čem se neví, to není.*“ Celý text článku si jistě zasloužil nedjednu reakci, ale odezva nepřišla.

K zajímavému pokusu představit a porovnat odlišné pohledy sedmi odborníků bych přiřadil články Ivana Muchky, Barbory Čumpelíkové, Arnošta Košťála, Jána Novenka a Františka Synka k premiéře Českého souboru písní a tanců (všechny uveřejněny v č. 4/2000) a pokračování tématu z pera Evy Rejškové a Antonína Parmy v čísle 5/2000. V čísle 4/2000 se objevil také krátký článek Karla Krasnického, reagující „nesouhlasně“ na článek Barbory Čumpelíkové Novinky z plesové sezóny (3/2000). Na tento článek upozorňuji čtenáře hlavně proto, že ho dodnes považuji za vzor toho, jak korektně a zaujatě, přesto bez afektu a přátelsky polemizovat s názorem někoho jiného na stránkách médií.

Nosným tématem pro diskusi stále ještě byla Strážnice (včetně Dětské Strážnice), i když už v klidnějším tónu (č. 5/2000 – Barbora Čumpelíková, 2x Jiří Pospíšil, Jan Miroslav Krist, 2x Pavel Šafařík, Věra Haluzová, č. 5/2001 – 2x Jiří Pospíšil, Barbora Čumpelíková, Pavel Šafařík). Nicméně se téma Strážnice postupně od dalšího ročníku časopisu z obsahu vytrácí. Vlastně se širší spektrum názorů na náš největší festival z Folkloru vytratilo takřka úplně.

Novou polemiku nastartoval František Synek v čísle 1/2001. Tentokrát na téma velice aktuální a v tržní společnosti samozřejmé, z hlediska ekonomických vztahů v oblasti amatérské kultury a činnosti folklorních souborů či festivalů jimi pořádaných však ožehavé a do té doby obcházené jako příslovečná „horká kaše“. Jeho pilotní příspěvek nesl provokativní, zato výstižný název Znáť svoji cenu! Folklor a peníze. Ano či ne? Tímto článkem jako by šéfredaktor píchl do vosího hnízda. Hned v následujícím čísle se objevily zajímavé reakce od Jiřího Jilíka, Jana Mičky, Miloslava Hrdého nebo Stanislava Lelka, v čísle 3/2001 prezentovali svůj postoj Viliam Dekan, Eva Dresslerová a Jiří Dvoutletý, v čísle 4/2001 se připojila Marta Ulrychová. A číslo 6/2001 doplnilo předcházející názory ještě přetištěním článku Hany Černožské a Ivy Šebkové (z přílohy deníku Dnes Jižní Morava ze 16.2.2001) a uveřejněním názoru Petra Ošťádal. Dovolím si tvrdit, že to byla jedna z nejzávažnějších a nejdéle rozvířených diskusí – trvala vlastně celý rok. Jen těžko bych z ní dnes vybíral všechny myšlenky, které by si zasloužily ocitovat. Bylo by jich hodně, a proto raději všem doporučuji, aby se k těmto článkům vrátili. Každý z nich volil jiný úhel pohledu, a snad by bylo i velmi zajímavé se k tomuto tématu s odstupem několika let opět vrátit. Podobných článků, zmiňujících téma peněz, byt' ne takto prvoplánově, však bylo možno číst více. Namátkou připomenu citací jeden z těch této diskusi předcházejících: *„Tento článek by ve skutečnosti měl vypadat trochu jinak: Jeli jsme autobusem, protože jsme si ho sami sehnali (od FoSu se na nás totiž ještě nedostalo). Vzali jsme si ze školy dovolenou, přestože jsme jeli s dětským souborem a zodpovědnost jsme měli po mnoho dnů 24 hodin denně. ... Vzáorně jsme reprezentovali naši*

Který rok byl na články neúrodnější?

Počet článků 1990 až 2004

1990	16
1991	81
1992	119
1993	168
1994	222
1995	232
1996	274
1997	250
1998	297
1999	250
2000	311
2001	303
2002	295
2003	283
2004	309
<i>Celkem</i>	<i>3411</i>

Vyznání osobností – abecední seznam

Baier Vladimír	1/04
Balounová Aleša	3/98
Bečka Milan	6/00
Beneš Josef, PhDr., CSc.	6/04
Bláha Zdeněk	4/00
Bláhová – Rozsypalová Věra	4/00
Bonus František, prof.	2/99
Brtník Miloslav	2/97
Buroňová Anna, Mgr.	1/98
Čumpelík Jan	5/97
Čumpelíková Barbora, PhDr.	6/00
Dadáč Jaromír	2/01
Dekan Viliam	6/02
Dobrovolná Helena, Ing.	1/02
Dobrovolný Petr, Ing.	1/02
Dolejší Hana	6/01
Gajdoš Josef	3/04
Grapl František	6/01
Grycova Vlasta	3/03
Haluzová Věra	1/97
Holý Luboš, MVDr.	3/03
Horčíčka Václav	4/04
Hynková Libuše	2/99
Chochola Bohumil, RNDr.	4/99
Jančář Josef, PhDr., CSc.	2/04
Jelínková Zdena	2/97
Jurášek Jaroslav, Mgr.	2/98
Kašpar Zdeněk	3/99
Klapil Pavel, Doc. Dr.	5/02
Kobzík Josef, MUDr.	5/99
Komárek Čestmír	5/03
Kovandová Marie	3/04
Kovářů Věra, PhDr.	6/99
Krčák Jaroslav	4/01
Krčmařová Růžena	1/03
Krejčíčková Eliška	2/01
Krist Jan Miroslav	4/97
Krůzová Zlatislava	2/02
Kunz Ludvík, univ. doc., PhDr.	2/02
Kyselá Zdena	3/97
Langhammerová Jiřina, PhDr.	6/98
Laudová Hannah, PhDr., CSc.	2/98
Lisická Helena	5/02
Ludvíková Miroslava, PhDr.	3/99
Maděričová Anna	5/03
Malíková Růžena	6/02
Miřkalová Helena	2/0
Millá Bronislava	5/04
Millý Jan	5/04
Mišurec Zdeněk, PhDr.	3/98
Mlíkovská Jiřina	4/04
Mošová Kamila, prof.	4/03
Navrátil Kliment, Ing.	3/00
Nečas Jaromír	3/02
Novenko Ján	5/00
Oravec Luboš	6/99

obec, město, republiku (ale ono to bohužel ty, které reprezentujeme, často ani nezajímá). A zpráva v okresním tisku vyvolá nakonec i závist sousedů...“ (Eva Hanková, Tuchlovická pouť 2000 aneb tři zamýšlení, č. 4/2000).

Jinou důležitou otázku nastolila Eva Rejšková článkem Jsme opravdu úžasní!? (č. 2/2001) Týkala se účasti našich souborů na zahraničních festivalech a jejich vlastního hodnocení svého účinkování na těchto akcích, které ale někdy nekoresponduje s celkovým dojmem, který po sobě zanechaly v myslích pořadatelů i místních obyvatel. „*A jde tady nejen o vystupování na pódiu či scéně, ale ... o chování mimo vystoupení, o schopnost komunikace s lidmi i ostatními soubory, o snahu přispět k pěkné atmosféře akce, o umění vyrovnat se na úrovni s horšími podmínkami, než jsme očekávali. ... Málo platné, i na tom nejmenším festivalu jsme reprezentanty nejen souboru, místa, ale České republiky. A tady musím říci po pravdě, že v posledních letech kritiky našich souborů ze strany pořadatelů festivalů či občanů – diváků, nejsou tak nadšené, jak se v našem tisku dovídáme, spíše občas taktní a někdy dokonce nelaskavé.*“ Rozhodně to závažné slovo do pranice bylo, ale diskuse se prakticky nerozvinula (pokus v následujícím čísle byl), resp. záhy zmlkla. Ale sebekritičnost je opravdu nesnadné téma pro lidi, kteří se snaží – dle sebe a po svém – vydat ze sebe vše.

Jiným podnětným a záměrně provokujícím zveřejněným zamýšlením nad činností folklorních souborů i jednotlivců, hodnocením výsledků jejich snažení porotami, ale i o dalších souvisejících otázkách, byly příspěvky Jana Mičky. Patří k nim např. článek v čísle 4/2001 Několik poznámek k dětským folklorním přehlídkám (a k hodnocení scénického folkloru vůbec), dále v čísle 4/2002 Folklor a scéna I (a reakce Stanislava Lelka na něj zveřejněná pod stejným názvem v č. 5/2002), Folklor a scéna II (č. 6/2002) a hned dvě odpovědi od Jana Miroslava Krista a Karla Pavlišťáka či Rudolfa Chudoby (č. 2/2003), i Mičkova následná reakce Ad) Folklor a scéna v čísle 3/2003. Do této diskuse se zapojil také Josef Jančář v čísle 5/2003. (Opět téma překlenuvší dobu dvanácti měsíců.) Z tím poslední z těchto autorových konstruktivních

provokací byl článek Já su z kraja (č. 5/2004), který opět, zase z jiného pohledu, rozebírá dříve naznačené ideje. Mezitím se ujal „zlobivosti“ Jana Mičky i František Synek a jako šéfredaktor odstartoval sérii zatím tří debat s ním: Diskusní okruh I: Soutěže souborů – ano nebo ne? (č. 1/2004), Diskusní téma II – Něco málo o lektorech a choreografech (č. 2/2004) a Diskusní téma III – Folklor nebo folklorismus? (č. 3/2004). Toto velmi zajímavé čtení ovšem, ke škodě nás všech, neprobudilo odvahu nikoho dalšího, kdo by se do tohoto náročného názorového souboje zapojil. Ale otázky byly nastoleny, třeba se ještě dočkáme.

Úsilí o to, aby časopis Folklor přinášel názory co nejpestřejší, vyjádřila snad nejvýstižněji Eva Rejšková v článku Náš rozhovor k jubileu Synka, synečka... (č. 1/2001) těmito slovy: „*František Synek je mezi naší folklorní rodinou osobností, která přináší svým rozhledem a znalostmi mezi nás spoustu nápadů, podnětů a nutno říci, někdy i neklidu. Nemá totiž rád stojaté vody, stereotypní setroutávání na zaběhnutých zvyklostech. Stále něco zkouší, o něco se pokouší. A to pochopitelně dráždí! Dráždí i jeho otevřené kritické soudy. Není to však občas i k dobrému? Jak jinak se člověk otřepe, než když dostane ťafku? Vždyť kam bychom došli, kdybychom se vzájemně hladili a přiznávali si jen klady?*“

Dodám jenom tolik. Každý jsme už v životě za vyřčení svého názoru nějakou tu „ťafku“ utržili. Nebývá to příjemné. Ale vždycky poučné. I pro toho, kdo ji obdržel, i pro ty, kdo ji uštěďují. Jde prostě o výměnu názorů, o snahu vzájemně se ovlivňovat, tříbit si názory. Ustupovat z vlastních pozic se nechce nikomu. Ale zveřejňování rozdílných stanovisek poskytuje možnost minimálně těm „třetím“, sporu nezúčastněným, zaujmout nebo korigovat vlastní postoj. A proto diskuse a polemiky patří k tomu nejužitečnějšímu, co časopis Folklor čas od času nabízí.

Známé – neznámé tváře

Portréty osobností přinášel Folklor prakticky od počátku a podle vyjádření mnoha čtenářů patří k tomu nejmilejšímu čtení. Nejdříve se začala objevovat jakási galerie osobností minulosti (poněkud nešťastně umístěná v rubrice Na pomoc souborům), s níž se se-

Pachtová Marie	5/97
Pavlišťák Karel, PhDr., CSc.	3/01
Perůtka Jiří	1/99
Perůtková Libuše	1/99
Pitter Jiří, Ing.	4/01
Pitterová Milena	4/01
Pokorová Jana	3/02
Pospíšil Jiří	3/97
Rejšek Radomil, doc., PhDr., CSc.	6/97
Rejšková Eva, PhDr.	6/97
Režný Josef	1/98
Rokyta Jan	6/98
Rotreklová Zdeňka	1/00
Rychta Míla, Ing.	2/00
Rychtera Jindřich	1/01
Rychterová Jana	1/01
Rychtová Jana	2/00
Schauerová Alena, PhDr.	4/98
Skálová Alena	4/97
Slováček Boleslav	1/05
Svobodová Věra	4/01
Šamánková Jana, Mgr.	5/98
Šejvlová Věra	4/99
Šimková Věra	5/00
Štika Jaroslav, PhDr., CSc.	4/98
Štrobliík Oldřich, Ing.	4/03
Štrunc Jaromír	1/03
Šuláková Jarmila	5/99
Tauchman František	4/02
Tauchmanová Jana	4/02
Ulrychová Marta, dr.	1/04
Urbachová Eva, PhDr.	6/04
Vajsarová Živana	1/05
Valentová Irena	3/00
Veigl Alexander	6/03
Veselka František	2/03
Vlasáková Olga	6/03
Wachtl Jaroslav, prof.	1/97
Wajdová Olga	3/01
Zálešák Cyril	5/98
Zogata Vladislav	1/00
Ždimalová Dana	2/04

tkáváme dodnes. Poté se přidala již zmíněná Vyznání, která se od počátku orientují na „již zasloužilou“ generaci našich současníků. S prvním číslem dvanáctého ročníku (č. 1/2001) se pak objevila nová trvalá rubrika – právě ony Znamé – neznámé tváře. Ta zajímavým způsobem představuje nejen mladou generaci „folkloristů“, avšak i osobnosti našeho sdružení věkem už starší, které jsou svou prací úzce svázané především s regionem nebo lokalitou svého působení, ne(pro)draly se na výsluní „folklorní slávy“ cestou účasti na renomovaných festivalech a přehlídkách, a přesto svůj život zasvětily folkloru, výchově mladé generace, obohacování kulturního života své obce.

Když uvažuji nad velkou výpovědní hodnotou všech těchto tří rubrik, zdá se mi být škoda, že jsou dnes v časopise rozmístěny poněkud roztržitě (včetně umísťování některých pokračování delšího textu – tj. jejich „roztržení“ – na jiná místa v daném čísle časopisu. Dokonce si myslím, že by se kromě těchto rubrik mělo najít společné místo i pro další články, které mají s představováním osobností mnoho společného, protože jsou „o životě“ lidském – někdy v tónu veselějším, jindy smutném. To jsou všechna společenská oznámení, ať už přinášejí informaci o oslavách životních jubilejních, nebo vzpomínku na toho, kdo nás opustil a dnes na nás „dohlíží“ i fandí nám z „folklorního nebe“.

U rubrik Vyznání a Znamé – neznámé tváře by jistě čtenáře oslovilo i to, kdyby za vlastním textem představovaných byly umístěny odkazy na příspěvky, které již alespoň ve Folkloru (ale i jiných obdobných periodikách či jinde v médiích) publikovali. Určitě by to přineslo komplexnější pohled na jejich názory i činnost, a část čtenářů by takové rozšíření obzoru uvítala.

Jsme už, nebo dosud ne?

...ale budme také trochu virtuální!

K posledním ročníkům časopisu Folklor patřily neodmyslitelně také souběžně aktuální informace z Folklorního sdružení ČR, ve většině případů dokonce aktuálnější, než nám je mohl a může nabídnout časopis sám. Obecně mám na mysli internetové stránky www.fos.cz, ale konkrétněji – vzhledem k časopisu – jeho již započaté „zavěšování“ na tento web. Nechci

se u tohoto tématu zdržovat, přestože důležité – především s výhledem do vždy nás něčím zaskakujícího budoucna – bez diskuse je. Ale přece!

Už dnes si můžeme s malým zpožděním přečíst nejdříve obsah nejnovějšího čísla, později i postupně oživované celé články zveřejněné v daném čísle Folkloru. Rozhodně nebude dlouho trvat, a budeme si je moci nejen přečíst, ale okamžitě na ně i reagovat. Bez dodržování uzávěrek. A klidně třeba i na článek staršího data, který si „vylovíme“ z internetového archívu. Výhod nám virtuální podoba časopisu přinese mnohem více, než si ještě dnes mnozí z nás dokáží představit. K těm nejvýznamnějším bude patřit zejména archiv, který budeme mít neustále po ruce (včetně odkazů na související články nebo další články stejného autora), a otevřená diskuse, do které se budeme moci zapojit v kterémkoli okamžiku, bez zbytečných „slohových cvičení“, jaká – ať chceme nebo nechceme – vyžaduje každý seriózní příspěvek do tištěného média. V něm totiž musíme zvažovat kromě čtivosti mj. další technické možnosti redakce (např. pro redakci přijatelnou délku příspěvku, aby mohl být zařazen, nebo aktuálnost a vhodnost zařazení do daného čísla atp.). Jediným omezením na internetovém diskusním fóru – z hlediska etického – pak může být pouze uvedení správného jména příspěvatele, a kdyby jen přezdívky, pak uvedení správné vlastní kontaktní e-adresy. (To mne teď napadlo jen proto, že v již existujícím přehledu diskuse čtenářů k informacím na webu FoS ČR jsem narazil na zřejmě smyšlené jméno bez uvedeného kontaktu, což platformu pro otevřenou diskusi rozhodně nevytváří.)

Staňme se proto virtuálněji. Hledejme cesty, jak si rychleji zajímavé informace vyměňovat. Snažme se více glosovat dění ve Folklorním sdružení ČR, ale také v našem životě kulturním (i obecně existenčním), častěji. Dělejme vše pro to, aby se pomocí našich vzájemných virtuálních vztahů představovaly a sblížily naše aktivity, nebo zprůhlednila naše činnost (není to např. tak dlouho, co jsem se dočetl o existenci nového programu pro neziskové organizace, který dokáže bezpečně zpřístupnit údaje bankovního účtu ke kontrole členům i širší veřejnosti). Stránky webu Fos.cz, stejně jako v nejbližší bu-

doucnosti jejich rubrika Časopis Folklor, nám budou umožňovat, abychom se seznamovali s širokou, „neredigovanou snůškou“ názorů na nejrůznější detaily života našeho sdružení.

A ještě na doplnění. S velmi zajímavým hodnocením významu internetové diskuse jsem se nedávno setkal na studentském serveru Akademica v příspěvku Diskutuji, diskutuješ, diskutujeme (<http://academica.centrum.cz/studium/clanek.phtml?id=1164>). Dovolím si proto volně interpretovat úryvek z poučných názorů na význam a pozitivní dopad internetových diskusních fór na Masarykově univerzitě v Brně v článku citovaných: *„...diskusní skupiny mohou být i prospěšné. Některým ... tento druh komunikace více vyhovuje, tváří v tvář jsou nejistí, stydliví a ušlápnutí... Mnozí ... oceňují také skutečnost, že se na diskusních fórech mohou seznámit s lidmi, se kterými by se za normálních okolností ani nepotkali. Diskuse může přeci volně přecházet z internetu do normálního rozhovoru nebo naopak. ... fakt, že u každého příspěvku systém automaticky zobrazí jméno autora, jeho fotografii i kontakt na něj (tyto informace má v Informačním systému MU uložen každý jeho uživatel), zabraňuje slovním průjmům, jaké si může dovolit anonym na veřejném chatu... Diskuse mohou být i podnětné, když se podaří udržet téma a účastníci se navzájem čtou...“.*

Poznámka na závěr

Ale vraťme se k našemu časopisu. Jen málokdo z nás by si dovedl představit, že by nevycházel Folklor v tištěné podobě. Ani ve vzdálené budoucnosti! Protože na ten hmatatelný „sešit“ – dnes většinou už sedmdesátistránkový – čekáme každý druhý měsíc netrpělivě ve své schránce. Těšíme se na to, zda jsme v konkurenci s ostatními pisateli uspěli právě se svým příspěvkem. Jsme zvědaví, kdo z dalších si dal tu práci co nejlépe a dostatečně čtivě svoje názory formulovat. A vždycky právě jen tištěný časopis budeme považovat (protože takový je) za naši „výkladní skříň“, za naši společnou píli na stejném poli, umocněnou zřetelnou redakční koncepcí. A jen ta nás může dobře, a věřím že bude nadále ještě lépe, opravdu reprezentovat.

Nakonec jen malá připomínka k předchozímu. Aby snad někoho nenapadlo, že hledání a vytváření optimální koncepce časopisu může být nástrojem omezování konfrontačních či kontroverzních názorů. Nechci sám tvrdit, že se ve Folkloru nikdy nestalo, že by některý článek z nějakého důvodu vůbec nevyšel. V ojedinělých případech ano, ale většinou ne. Je ale třeba mít neustále na paměti, že Folklor je vlastně periodikem veřejným, neboť jsou na něj vynakládány mj. veřejné prostředky v rámci dotací. Je tedy jeho povinností informovat otevřeně, dávat přiměřený a vyvážený prostor názorům různorodým. Doslovně to znamená zveřejňování i odlišných názorů, než jaké má současné vedení Folklorního sdružení ČR. O to redakce musí usilovat, na redakční radu by pak měly být výborem FoS delegovány dostatečné pravomoci k tomu, aby časopis dokázal tato daná pravidla svobodně uplatňovat a dodržovat.

Vypůjčím si na závěr raději pár velmi důležitých slov od Marty Ulrychové (najdete je v tomto jubilejním čísle i na jiném místě): *„Folklor je necenzurovaný časopis. Soudím tak alespoň z vlastní zkušenosti, neboť mně – na rozdíl od jiných současných periodik – v textu nikdo nic nezkrátil, nepřidal, nevynechal, či jinak nepozměnil. Folklor má polemický charakter. Nejsem vševidoucí, ale věřím, že polemiky na jeho stránkách nekončí ublížením na zdraví, ať by to bylo v pohostinských zařízeních, v temných uličkách nebo na rozličných veřejných prostorech. Folklor pojme hodně informací a každý, má-li sklony či zájmy jakékoliv, si přijde na své. Co se týče příspěvatelů, neplatí zde selekce. Psát může každý.“*

Je dobře, že tomu tak vždy bylo. A popřejme Folkloru, aby takovým zůstal i v dalších letech. V tištěné, a samozřejmě i v očekávané online verzi našeho časopisu.

Viliam Dekan

Bez poctivé korektury by nebyl časopis dobrý

Redakční tým tvoří také spolehlivé a přepečlivé spolupracovnice, které každé číslo od prvního do posledního písmene musí pozorně přečíst. Jsou to korektorky. Jejich povinností je objevit, označit a opravit všechny nesprávně uvedené české výrazy, chybně napsanou gramatiku, pozorně sledovat typy písma i jejich velikost, a také znát mnoho dalších souvislostí – třeba nesmí uniknout chybně vypočítané výročí, omylem nesprávně napsaný název souboru, nepřesně uvedené jméno, příjmení či funkce některého z předních představitelů politického života země nebo krajů.

Dlouholetými korektorkami časopisu Folklor jsou PhDr. Barbora Čumpelíková, PhDr. Ivana Cihlářová a Mgr. Jana Matyášová. Spolupracovat s redakcí časopisu v rámci korektur zkoušeli i další, ale po nedlouhém čase se této náročné a významné práce z důvodů pracovních nebo soukromých vzdali.

Vždy je ovšem před vydáním čísla na šéfredaktorovi, aby všechny opravy soustředil do jednoho tisku a zanesl do rukopisu časopisu. Někdy musí také rozhodnout o tvaru oprav. To tehdy, když každá z korektorek opraví textovou část příspěvku „po svém“.

Ne vždy se ovšem i tomuto sebranému, pozornému a kvalitnímu čtyřčlennému týmu, podaří všechny chyby zachytit.

Uvedu několik „krásných omylů“, které v časopise vyšly nebo byly (v lepším případě) včas zachyceny:

- při hodnocení jednoho ročníku zpěváků, uvedla autorka článku větu: ...mezi hosty soutěžních vystoupení byli také Slávici ze Slovenska. Redakční šotek si zařadil a v časopise vyšlo: ...mezi hosty soutěžních vystoupení vyli také Slávici ze Slovenska.
- jindy zase jsme připravili pojednání o prof. Karlu Plickovi, který je autorem filmové poémy Živá píseň. Nedopatřením málem vyšlo: ... připomněli jsme také osobnost prof. Karla Plicky, jehož nejznámějším dílem je film Věčná žízeň. Naštěstí jsme tuto závažnou chybu zachytili těsně před tiskem.
- často jsou chyby ve jménech. Stalo se nám, že Ondráčka jsme přejmenovali na Ondráška, Klapila zase na Kvapila, ze Synka byl jednou Hynek, z Dekana v počátcích Děkan, z Pittera dokonce Pitner. V případě souborů nebo obcí jsme uvedli místo Danaj název Dunaj, Ostravička se (opět naštěstí jen málem) změnila v Otravičku, Svatobořice ve Svatoňovice, Frýdek-Místek zase na Frýdek-Lístek.
- A nakonec příhoda se jménem našeho pana přededy. Jednou se v redakci objevil článek, v němž před opravou docela vážně stálo: ...mezi hosty moderátorka přivítala také delegaci Unie folklórního sdružení z České republiky, kterou vedl Zdenko Pšenko.

Je dobré, když se korektorkám a šéfredaktoru podaří (už je tu zase! – původně jsem napsal slovo: pořadí) takové a podobné chyby zachytit. Horší je, když vyjdou v časopise a na radě je pak omluva. Raději opakovaná! Takže se všem, kteří byli podobnými neobjevenými žerty tiskařského šotka dotčeni, ještě jednou velice za celý redakční tým omlouvám.

František Synek

